

YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

**Perusoikeudet ja
yhdenvertaisuus
oikeusvaltion perustana**

**Hallitusohjelman neuvottelut
5.5.2023**

**Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Kristina Stenman**

**Yhdenvertaisuusvaltuutetun
toiminta**

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lakisääteiset tehtävät

- Puuttuu syrjintään ja edistää yhdenvertaisuutta
- Toimii kansallisena ihmiskaupparaportoijana
- Valvoo maastapoistamisen täytäntöönpanoa
- Seuraa ja edistää ulkomaalaisten oikeuksien toteutumista
- Toimii naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana
- (2022-: vanhusasiavaltuutettu YVVn toimiston yhteydessä, mutta oma virasto)

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

- 26 virkaa; 1.6. alkaen 31, yhdenvertaisuuslain muutosten johdosta
- Matala kynnyksyrjintä- ja muille yhteydenotoille: puhelinpäivystys, chat, sähköinen lomake, neuvontaa verkkosivuilla
- Kaikissa tehtävissä ytimenä perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen sekä haavoittuvassa asemassa ja syrjinnän vaarassa olevien ryhmien ja henkilöiden tunnistaminen
- Valtuutettu voi syrjintäasioissa tehdä perustellun kannanoton, edistää sovintoa ja avustaa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa ja tuomioistuimessa
- Valtuutetulla on kaikissa tehtävissään tiedonsaantioikeus ja mahdollisuus pyytää selvitystä viranomaisilta
- Valtuutettu tekee selvityksiä ja raportteja, neuvoa, kouluttaa, antaa lausuntoja, seuraa Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden toteutumista ja kansallista lainsäädäntöä

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto 2022

- Yhteydenottoja 2025 kpl, joista syrjintäyhteydenottoja 1626 (Tilastoja tarkemmin esityksen liitteenä)
- Lausuntoja tuomioistuimille 20 kpl
- Lausuntoja lainvalmisteluun 65 kpl

Esimerkki valtuutetun yleisistä suosituksista: Kirje hyvinvointialueille

- Valtuutettu lähetti [kirjeen](#) keskeisistä kannanotoistaan ja suosituksistaan hyvinvointialueille joulukuussa 2022
- Hyvinvointialueet keskeisessä asemassa yhdenvertaisten palveluiden järjestämisessä ja syrjivien käytänteiden poistamisessa
- Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että eri ryhmät huomioidaan niin, että heidän pääsy palveluihin toteutuu yhdenvertaisesti (ei ”samaa kaikille”)
- Suosituksia muun muassa yhdenvertaisuussuunnittelusta, esteettömyydestä, kielellisistä oikeuksista (myös viittomakieli), vammaisen henkilön palvelutarpeiden yksilöllisestä arvioinnista ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemisestä

Oikeusvaltiosta

Perusoikeudet ja yhdenvertaisuus ovat oikeusvaltion ydintä

- Yhdenvertaisuuden kautta rakentuu viesti turvallisesta yhteiskunnasta, sillä myös rakennetaan luottamusta viranomaisiin ja kaikkiin yhteiskunnallisiin toimijoihin – **paras tapa torjua segregatiota**
- Pohjana on perus- ja ihmisoikeuksien mukainen lainsäädäntö, joka on selkeä ja ennakoitava, sekä hyvän hallinnon vaatimukset täyttävä viranomaistoiminta
- Hyvä hallinto tuottaa laadukasta, kustannustehokasta päätöksentekoa
- Kokemukseen oikeudenmukaisuudesta liittyy kiinteästi syrjimättömyys

Oikeusvaltio – tärkeitä teemoja 1.

- Yhdenvertaisuuden edistäminen ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ministeriöiden ja viranomaisten työssä
 - Monimuotoinen rekrytointi julkishallinnossa
- Tekoälyn ja automatisoidun päätöksenteon käyttö: yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi systemaattisesti suunnittelussa, hankinnoissa ja käytössä
- Perus- ja ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden tietopohjaa on vahvistettava edelleen – esimerkiksi perus- ja ihmisoikeusindikaattorit, rasismi- ja syrjintätutkimus

Oikeusvaltio – tärkeitä teemoja 2.

- Ulkomaalaislainsäädäntö: miten varmistetaan perusoikeuksien toteutuminen?
 - ulkomaalaislaki: lapsen oikeudet, turvapaikkamenettelyn hyvä ja tehokas oikeusturva
 - kotoutumista tukevien palvelujen saatavuus
- Ihmiskauppaa torjuttava tehokkaasti; uhrit tunnistettava ja heitä autettava. Oikeusvaltiossa ei ole sijaa hyväksikäytölle.

Oikeusvaltio – tärkeitä teemoja 3.

- Naisiin kohdistuva väkivalta on merkittävä ihmisoikeus- ja tasa-arvo-ongelma
- Luottamus oikeusjärjestelmään edellyttää sukupuolistuneen väkivallan tunnistamista ja tunnustamista
- Tehokas sukupuolistuneen väkivallan torjunta edellyttää rikoslain kokonaistarkastelua tästä näkökulmasta

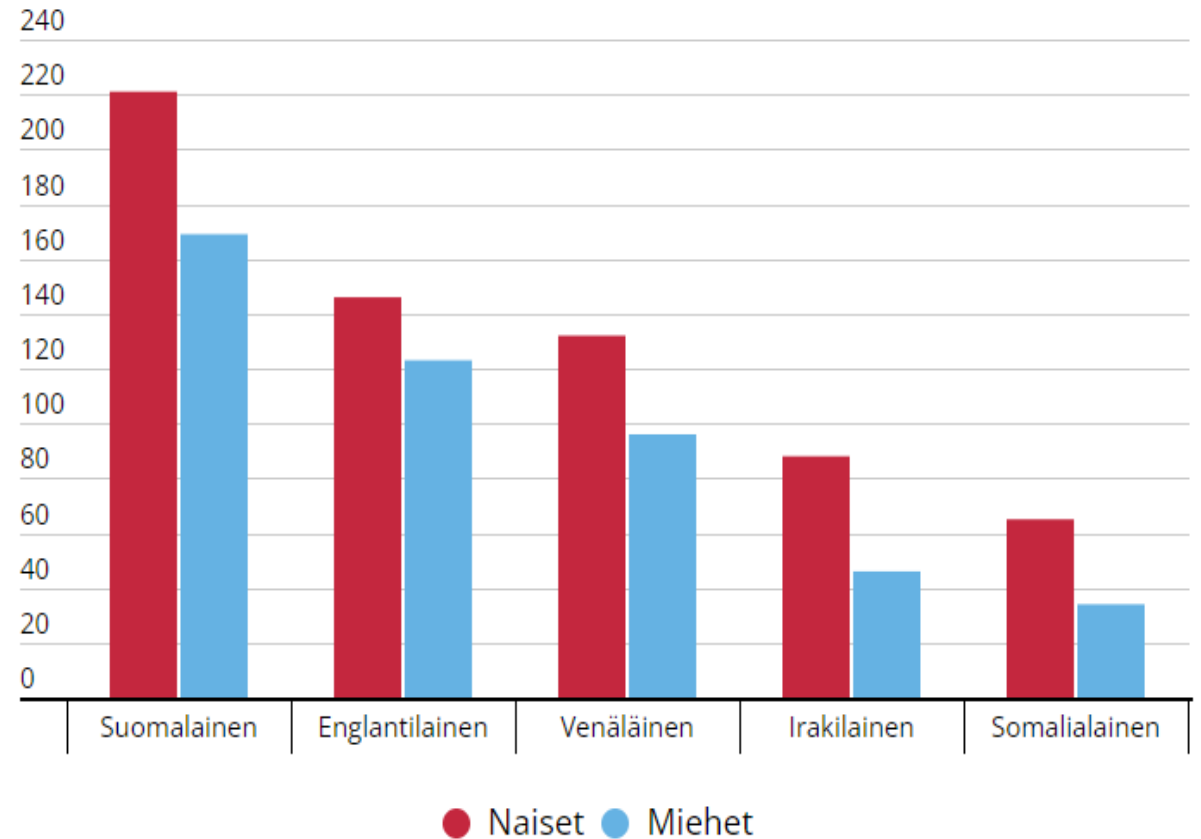

**Syrjintä ja rasismi ovat este
pääsyyn työmarkkinoille**

Nimellä on väliä

Helsingin yliopiston tutkimus
(Ahmed, 2019):
”Henkilöllä jolla on
suomenkielinen nimi on neljä
kertaa suurempi mahdollisuus
saada kutsu työhaastatteluun.”

Työnhakijoiden saamat haastattelukutsut 500 lähetettyä hakemusta kohti

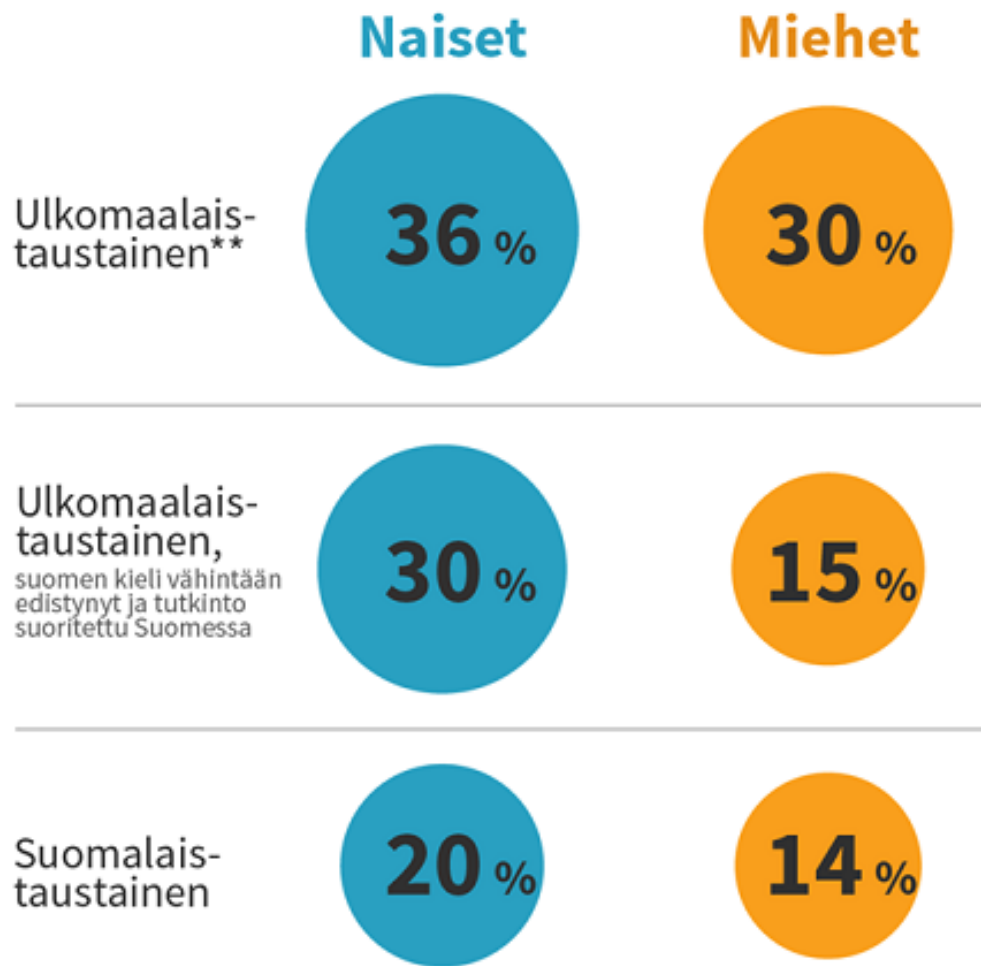
*Ylen uutinen

Ylikoulutettujen osuus korkeakoulutetuista työllisistä* sukupuolen mukaan Suomessa (%)

Ulkomaalaistaustaiset naiset eivät etene korkeaa koulutustaan vastaaviin ammatteihin kieli- taidosta ja Suomessa suoritetusta tutkinnosta huolimatta.

* Osuus korkeakoulutetuista 20–64-vuotiaista työllisistä matalan tai keskitason taitotasojen ammateissa v. 2014.
** Molemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi syntynyt ulkomailla.
Sukupuolitiieto väestörekisteristä.

thl

Työterveyslaitos

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Lähde: Toivanen ym. 2018, Tilastokeskus, UTH-tutkimus, THL 2021, thl.fi/moninaisesti

Vammaisten henkilöiden pääsyyn työmarkkinoille on suuria esteitä

- Yhdenvertaisuusvaltuutettu esitti TEM:lle 2019 selvitystä vammaisten henkilöiden työmarkkinoille pääsyn esteistä
- Anni Kyröläisen selvitys (TEM 2020): monia ongelmia järjestelmässä, niin koulutuksessa, vammaispalveluissa, sosiaaliturvassa
- TEM ilmoitti tekevänsä vammaisten henkilöiden työllistymisen tiekartan – tärkeää viedä loppuun
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun ja Ihmisoikeuskeskuksen käsikirja, [Suuntana vammaisten henkilöiden yhdenvertainen osallisuus työelämässä](#) (2022)

**Oikeusvaltio, jossa jokainen
on osallinen, luo kasvua**

Lopuksi

Jotta Suomi olisi turvallinen ja toimiva yhteiskunta, jossa mahdollisimman moni on töissä ja myös tuottaa yhteiskuntaan – ihmisten koko elämän pitää olla kunnossa. Heidän pitää kokea, että he ovat osa yhteiskuntaa, kuuluvat tänne, että heillä on mahdollisuus viettää perhe-elämää täällä ja heidän osaamistaan arvostetaan.

KIITOS!

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETUN TOIMISTO

Tel +358 (0) 295 666 800

www.syrjinta.fi

 www.facebook.com/yhdenvertaisuus

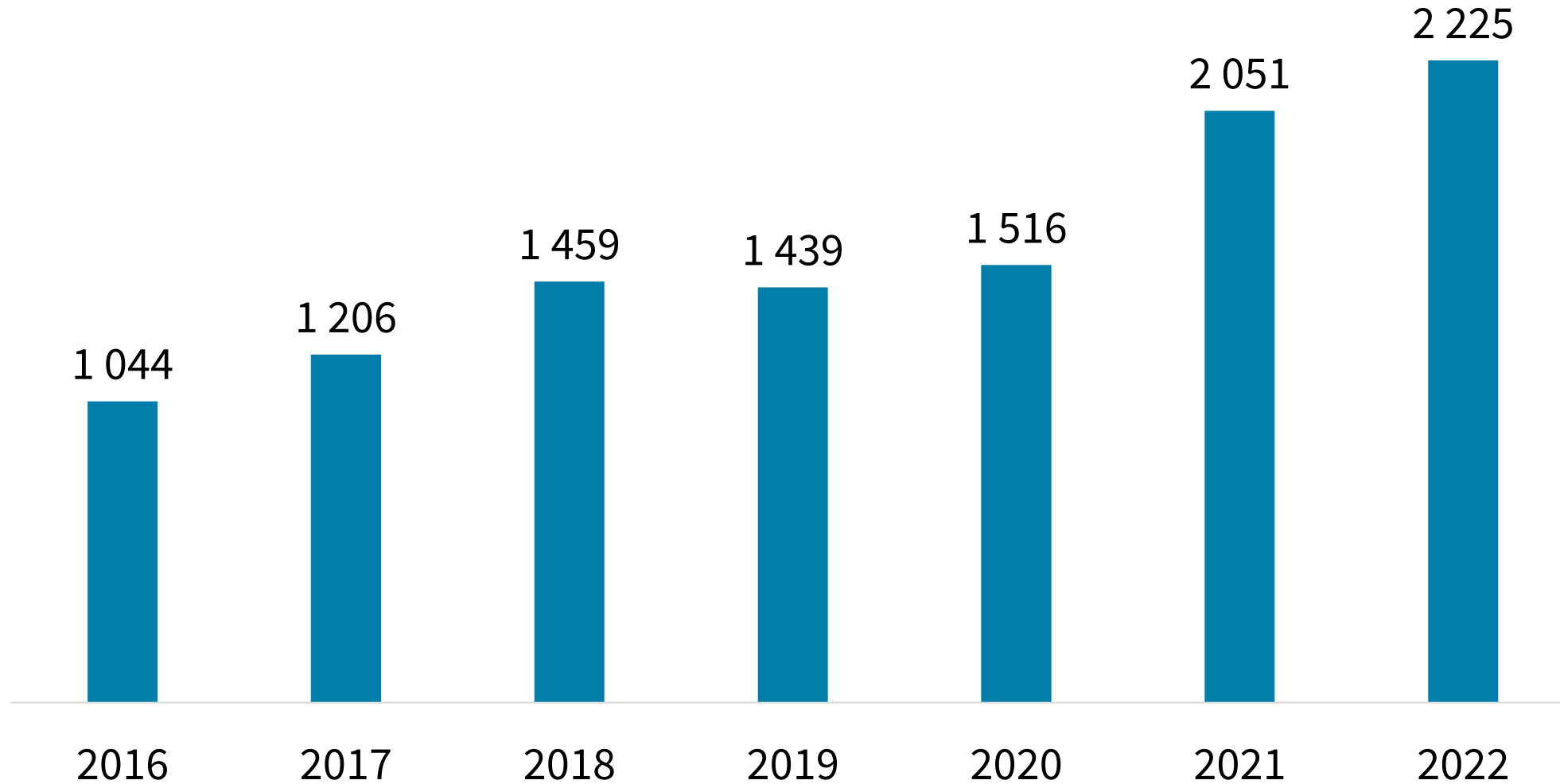
 @yhdenvertaisuus

 @yhdenvertaisuusvaltuutettu

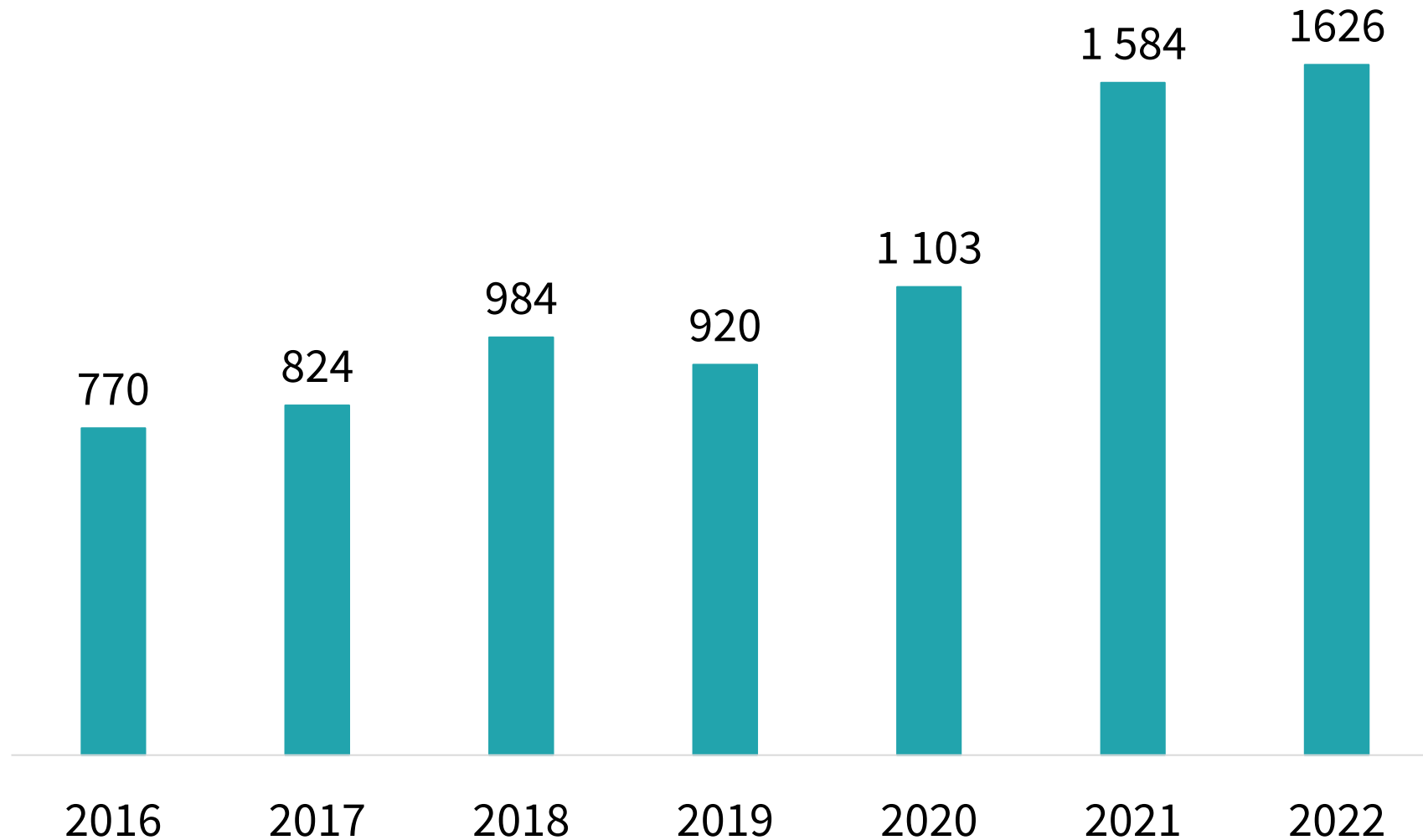
The image features a central blue circle containing the text 'Liite: tilastoja'. This circle is overlapped by a teal shape on the left, an orange shape at the bottom, and a pink shape on the right. The background is white.

Liite: tilastoja

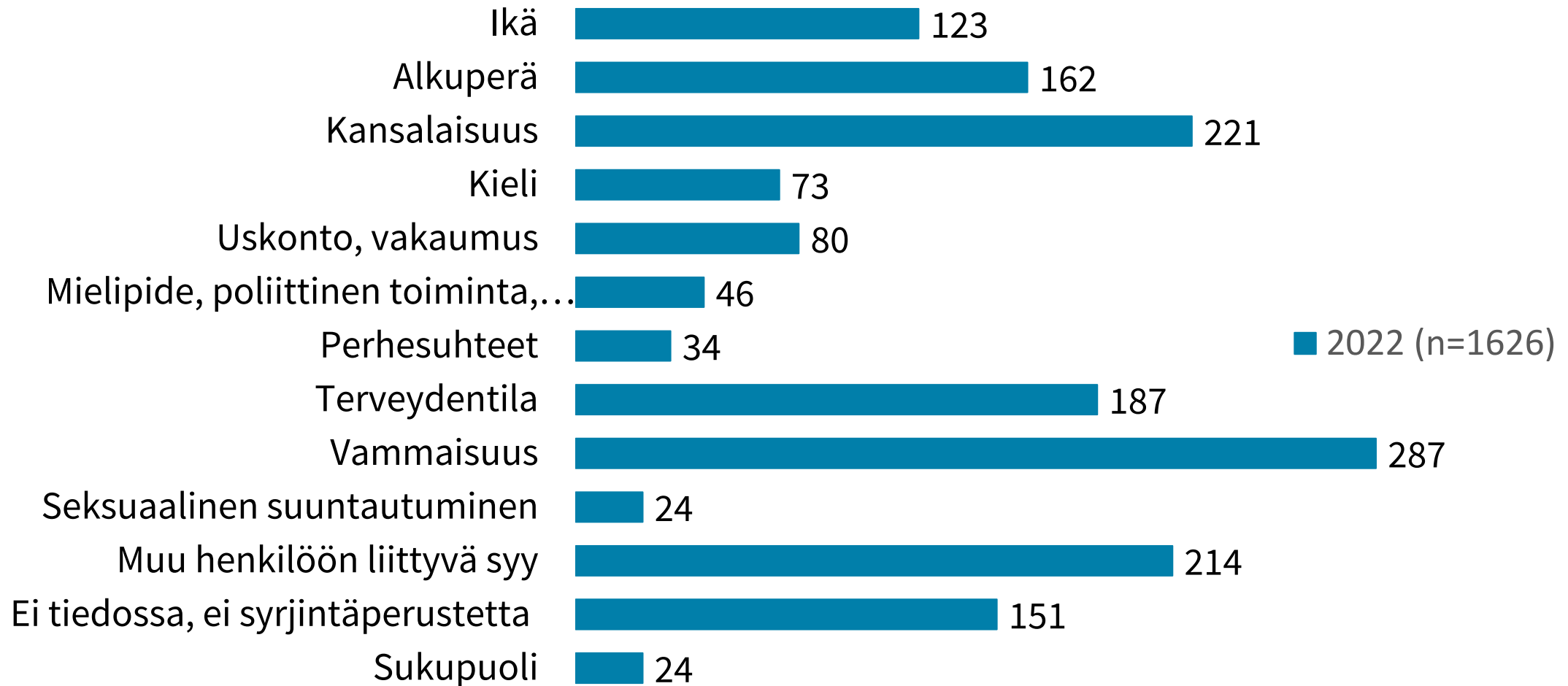
Valtuutetulle tulleet kaikki yhteydenotot 2016-2022

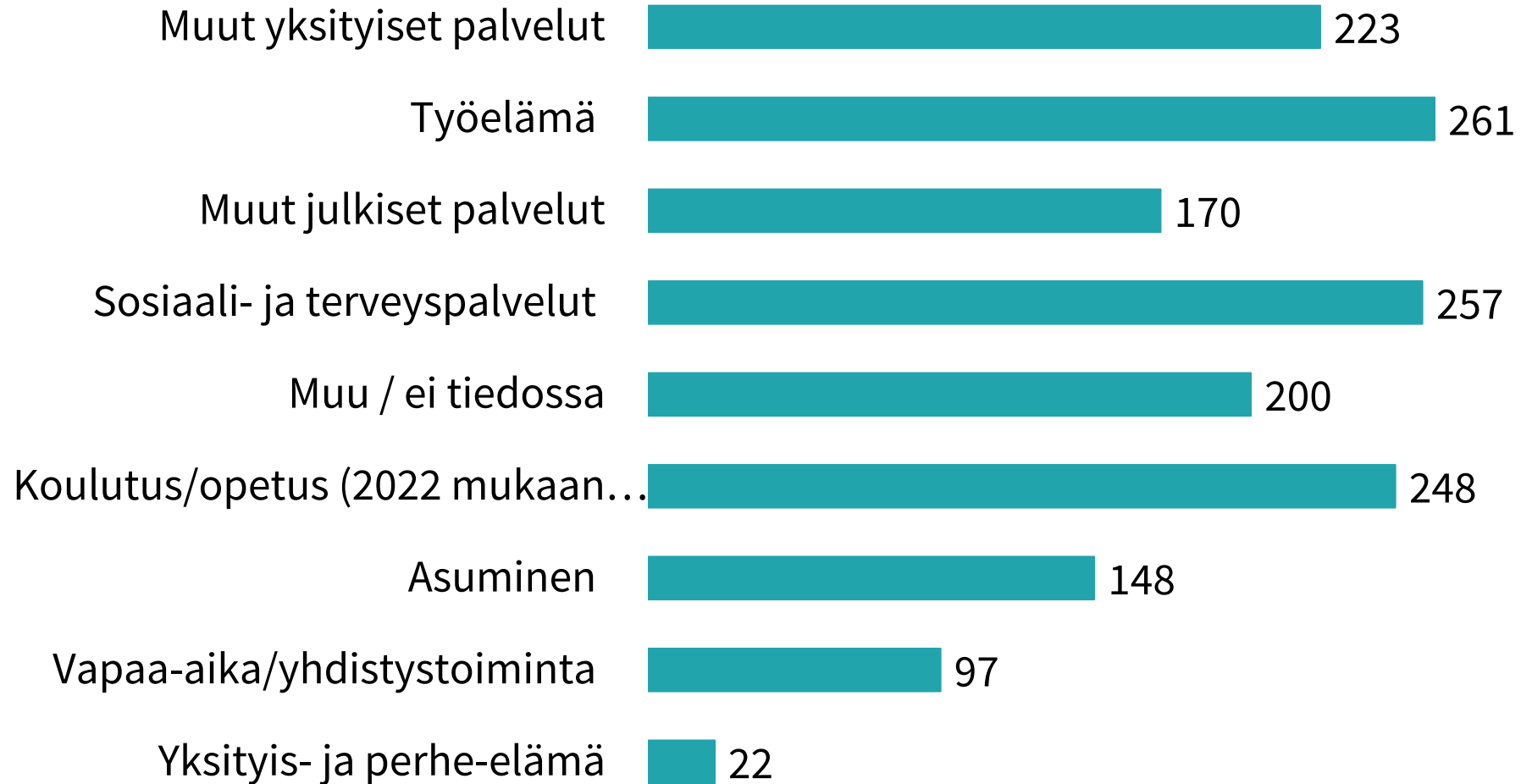
Valtuutetulle tulleet syrjäytydenotot 2016-2022

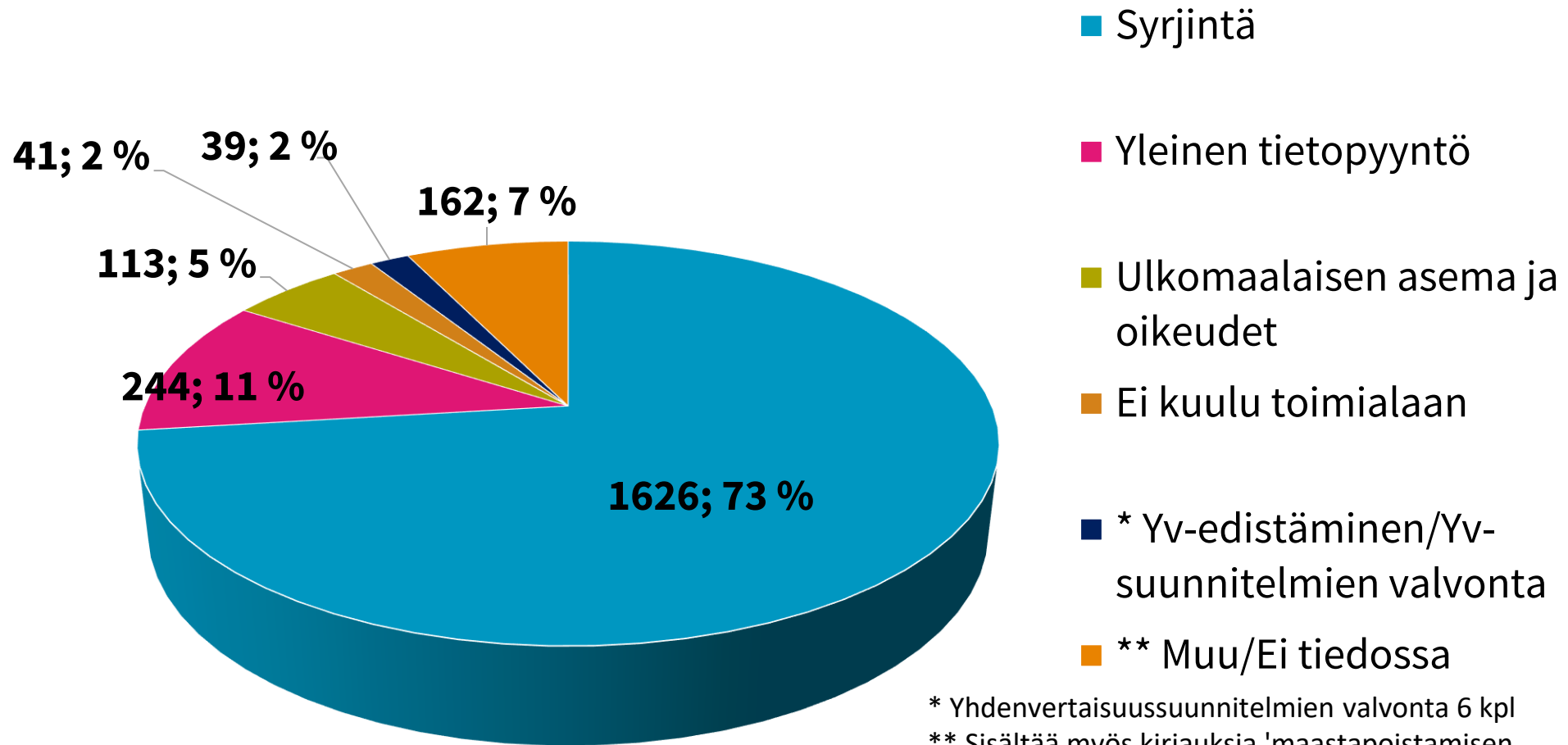
Valtuutetulle tulleet syrjintäyhteydenotot syrjintäperusteittain 2022

Valtuutetulle tulleet syrjäntäyhteydenotot elämäalueittain 2022

Valtuutetulle tulleet kaikki yhteydenotot 2022

* Yhdenvertaisuussuunnitelmien valvonta 6 kpl

** Sisältää myös kirjauksia 'maastapoistamisen valvonta' ja 'ihmiskauppa'